

262. Parasznya, Kő-lyuk barlang

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) I

A miskolci Herman Ottó Múzeum értesítést kapott, hogy a Kő-lyuk barlangban Regős József barlangász vasbaltát és vaskést talált. 2007. április 17-én felkerestük a helyszínt. A bejáratot vízszintes állású vasrudak zárták le, melyeket még kulccsal, lakattal is zártak. Az első nagy teremben gödröket, árkokat láttunk, különböző mélységig kiásva. Néhol csontkupacok voltak. A bejáráshoz közeli falakon 5–10 cm-es, többnyire vízszintes mélyedések voltak láthatók. Több oldalágat is megnéztünk, a legeldugottabb, csúszva megközelíthető helyeken is bolygatott volt a kitöltés. Regős József a múzeumnak adta a vasbaltát és az ívelt hátú vaskést, továbbá egy fekete tál perem- és faltöredékét, melyeket még 1999 áprilisában talált, valamint egy nagyobb őrlőkötöredéket, melyet 2001-ben gyűjtött.

Munkatársak: Barta Zsolt, Ferenczy Gergely (Bükki Nemzeti Park).

B. HELLEBRANDT MAGDOLNA

263. Patalom, Kossuth Lajos utca

(Somogy megye) Kő

2007. október 8–9-én terepbejárást végeztünk a több települést is érintő szennyvízcsatorna nyomvonalán, 200 m széles sávban. A község belterületén, a temető és a világháborús emlékmű közé lokalizálható a középkori Patalom falu. A lelőhelyen 2007. október 9-én végeztünk állapotfelmérő terepbejárást. Ennek során a beépítettség miatt felszíni jelenségek alapján nem volt azonosítható a régészeti lelőhely.

REMÉNYI LÁSZLÓ

264. Pákozdi határa

(Fejér megye) Ő, Ró, Á, Kő

A Velencei-tó Környéki Többcélú Kistérségi Társuláshoz tartozó településeken 2007 tavaszán végeztünk terepbejárást, a tervezett felszíni vízrendezéshez készítendő kulturális örökségvédelmi hatástanulmány részeként.

Pipacsos Lakópark D-i széle: Egy középkori telepre utaló lelőhelyet (Hrsz.: 0201, 0200/7–8, 2134/25–26) rögzítettünk. A megfigyelt jelenségek a középkori telep D-i (DNy-i) szélét jelenthetik, amely nagy valószínűséggel felhúzódik a lakópark területére, egy jól látható kiemelkedésre. Mivel a lakópark területe gyeses, kis részben beépített, nem volt lehetőség terepbejárásra.

Szabadságharcos utca: Az A/4 jelű árok, vízfolyás egy hosszan elnyúló, DNy-ÉK-i dombháton halad keresztül (Hrsz.: 072/8–13, 413/1, 414/1, 415/3–4, 416/1, 417/1, 418/1, 419/1, 420/1, 421–427, 430–433). A jórészt sűrű vetéssel fedett, kisebb részben szántott területen régészeti lelőhelyet regisztráltunk, amelynek határait a fedettség miatt nem tudtuk meghatározni. Feltételezhető, hogy a Velencei-tó közelében fekvő dombhát egésze

lelőhely, amit több régészeti korszakban is lakhattak (őskor, római kor, Árpád-kor). A Kisföldék nevű, védett lelőhellyel való kapcsolata nem bizonyított, bár a forrás Ny-i oldalán helyezkedik el.

SOMOGYI KRISZTINA

265. Pátka, Béke-tanya

(Fejér megye) U

2007. május 5–6-án próbafeltárást végeztünk útépítési munkálatokat megelőzően kb. 100 m²-nyi területen (Hrsz.: 951). A lelőhelyet keresztben vágta át a tervezett útvonal, melynek teljes hosszúságában elvégeztük a feltárást. A legtöbb helyen a felszín alatt 30–40 cm-en előjött az érintetlen altalaj. Egyetlen egy helyen találtunk leletet: egy újkőkori, rossz megtartású urna töredékeit, melyet a felszíni földmunkálatok tehettek tönkre. A felső bolygatott humuszos, szemetes földben még három vagy négy más urnához tartozó töredék került elő. Ezenkívül a teljes terület leletmentesnek bizonyult. Egyetlen egy ép vagy eredeti helyén levő tárgy sem került elő kutatásaink során.

SIKLÓSI GYULA

266. Pátroha, Kisteleki-zug

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Ő

2007. augusztus 7-én helyszíni szemlét végeztem a község belterületén, a tűzép mellett húzott vízgyűjtő árok földmunkáinál. Az objektum átlag 60 cm mélyen volt kiásva, hossza megközelítőleg 30 m, szélessége 2 m. A munkagép kanala az altalajt a domborzati viszonyok miatt két helyen érte el, így régészeti jelenségeket nem észlelhettem, de a humusz felszínén kis mennyiségű őskori és újkori kerámiatöredéket gyűjtöttem. Az árok mérete és a növénytakaró miatt a lelőhely valós kiterjedése jelenleg nem állapítható meg, ezért a térképen egy kb. 100×50 m nagyságú felszíni telepnyomot jelöltem be.

PINTYE GÁBOR

267. Pázmánd, Határ utca 37.

(Fejér megye) Ő, Ró, Kő

A Velencei-tó Környéki Többcélú Kistérségi Társuláshoz tartozó településeken 2007 tavaszán végeztünk terepbejárást a tervezett felszíni vízrendezéshez készítendő kulturális örökségvédelmi hatástanulmány részeként.

Beazonosítottuk a régi, a Termelőcsoport utca 37. sz. alatti telken lévő lelőhelyet, amelynek mai neve Határ utca 37. (Hrsz.: 992), bemértük a 1985-ben előkerült urnasírok helyét. A K felől szomszédos, keskeny, szántott és vetett parcellákban (Hrsz.: 993, 995–996) ÉÉK-DDNy-i irányú, alig észrevehető kiemelkedésen 90×40 m-es kiterjedésben gyűjtöttünk kerámiatöredékeket (néhány őskori, főleg római kori és 1–2 középkori volt köztük). A lelőhely további K-i kiterjedésének

meghatározását a következő lakóház és a mögötte lévő gyepek akadályozta, D-i határa a sűrű vetés miatt nem volt jól behatárolható. A lelőhely Pázmánd K-i szélén, a Bányom-értől É-ra 300 m-re fekszik, a Birkás-legelőnek nevezett határrésztől közvetlenül Ny-ra.

SOMOGYI KRISZTINA

268. Perbál, Zsidó-földek
(MRT 7. k. 14/3–4 lh.)

(Pest megye) B, Ró

A Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága 2007 tavaszán próbaásatást végzett Perbálon, a 09/45 hrsz. alatti területen. Útépítés s közművesítés előtt egy 5 m széles sávot tártunk fel kb. 100 m hosszúságban. Magyarország Régészeti Topográfiája kora bronzkori és római kori telepet jelez a területen.

A feltárás során két különálló település objektumai jelentkeztek. A dombtetőn kora bronzkori gödrök (9 db), egy kemencés ház s egy árok. A patakhoz közelebbi részen pedig 8 római objektum került elő: két téglalap alakú ház s több gödör. A telepet déli oldalon egy mély árok határolja. Észak felé a felszíni leletek alapján folytatódik a patak túlsó partján is, elér a műútig (Perbál–Budajenő) s valószínűleg összeér az út túloldalán található római villagazdasággal (9. lh, Kukorica dombi-dűlő). A felszínen több 2–3. századi római kerámiatöredéket, sigillátákat gyűjtöttünk.

OTTOMÁNYI KATALIN

269. Perkáta határa

(Fejér megye) Ő, B, Á, Kö

2007 szeptemberében terepbejárást végeztünk a 62. sz. főút M8 (Duna-híd) és Székesfehérvár közötti, Perkátát elkerülő szakaszán.

Nyúli-dűlő: A Pistola-pataktól K-re emelkedő nagyobb domb tetején, 60×40 m-es területen, a középkori település szélén a szántás által bolygatott temetőhöz tartozó embercsontokat (állkapocs, karcsontok, combcsont, csigolya, koponya- és bordatöredékeket) gyűjtöttünk. Az előkerült nagy mennyiségű (nem recens) építési törmelék, kőanyag alapján a lelőhelyen középkori templom, a csontok alapján a templom körüli temető előkerülése várható (3. lh.).

A Pistola-pataktól K-re emelkedő nagyobb domb tetején, 600×460 m-es területen nagyobb mennyiségű középkori kerámiatöredéket gyűjtöttünk. A lelőhely első periódusa, az itt előkerült kavicsos soványítású, feketére égett, egyenesen levágott, kihajló peremű, nyakán bekarcolt, horizontálisan körbefutó, párhuzamos vonalakkal díszített fazék töredéke, a belső füles bogrács-töredék, a vörösré, illetve barnára égett, hullámvonalak-díszes oldaltöredékek és a karakterisztikus „vörös kerámia” alapján a kora Árpád-korra keltezhető. A nyakán széles, mély, párhuzamosan, egymástól távol futó („csigavonalas”) hornyolásokkal díszített, karakterisztikus

„fehér kerámia” a késő középkorig (14–15. sz.) keltezi a települést (4. lh.).

A Pistola-pataktól K-re emelkedő nagyobb domb tetején, illetve oldalában, 600×400 m-es területen késő bronzkori és középkori kerámiatöredékeket gyűjtöttünk. Ez utóbbi kapcsolatban lehet az ugyanezen dűlőben azonosított középkori templomos faluval (5. lh.).

Selymes-dűlő, homokbánya: A Pistola-patak Ny-i partján, az egykori homokbánya mellett, egy lankás domboldalon, közepesen jó megfigyelési körülmények között kisebb mennyiségű őskori kerámiatöredéket gyűjtöttünk (1. lh.). Ugyanott a földút közelében, jó megfigyelési körülmények között kisebb mennyiségű bronzkori kerámiatöredéket gyűjtöttünk (2. lh.).

Munkatársak: Stibrányi Máté régész, Hetesi Szilvia régésztechnikus.

REMÉNYI LÁSZLÓ

270. Pécs, Aradi vértanúk útja

(Baranya megye) Kö

2007 októberében régészeti megfigyelést végeztem közműárok földmunkáinál, ennek során a pécsi Püspökvár É-i falán kívül, arra merőleges irányban futó, 3 db 110–140 cm széles, jól megalapozott, egymástól szabályos távolságra levő középkori, homokos-meszes kötőanyagú falmaradványt találtunk (2–4. sz. falak) az egykori vizesárok vonalában. A falak közti mecseki hordalékból álló betöltés mesterséges volt, vizes, mocsaras üledékréteg nem jelent meg ott, vagyis a vizesárok nyomvonala kikerülte őket. A falak biztosan nem a vizesárok felett az újkorban épült Petrezselyem utca egykori házaihoz, hanem vagy a Püspökvár É-i előterében levő *contra scarpa* várárokba futó támpilléreihez tartoznak, vagy egy még a vizesároknál és a várfalnál is korábbi Árpád-kori épület maradványai. A falak körül talált recens leletanyag a vizesárkok újkori betöltésének maradványaként nem függött össze a falak építési korával. A megismert É–D irányú falrészletek sem a Haüy-féle térképen, sem pedig a 20. század második felében e térségben folytatott régészeti kutatások összesítő térképén nem szerepeltek.

Az ismeretlen hosszúságú falak a mai Aradi vértanúk útja alatt húzódnak. Az alattuk levő egykori vizesárok nedves betöltése és a felettük levő utak eddig kárt nem tettek bennük. Ugyanakkor az 1997 előtt kiépített vízvezeték nyomvonala valószínűleg átvágta azokat.

GÁBOR OLIVÉR

271. Pécs, Jakab-hegy, pálos kolostorrom

(Baranya megye) LT, Á, Kk

2006–2007-ben a pálos kolostor romjainak állagmegóvási munkálatai folytak, amelynek régészeti felügyeletét láttam el. E munkák lehetőséget teremtettek néhány régészeti megfigyelésre, illetve egy ponton szükségessé